

man ikke kan se, hvad der ligger saa nær, at den Bestyttelse, som f. Ex. gives for visse Haandværk, ligesom kommer en af de fattigere Samfundsklasser tilgode, og det netop den Klasse, som ifølge Tidens hele Udvikling er mest brøstholden. Dengang man indførte Næringsfriheden, fortalte man, at det var netop til denne Klasses Gavn, at naar vi fik Næringsfrihed, saa vilde man faae at se, hvorledes Velstand og Velvære, Dygtighed og Flid og alle saadanne gode Egenstaber vilde udvikle sig, og at denne Samfundsklasse selv vilde høste den største Nytte deraf. Jeg tror ikke, at den endnu har faaet Diet op derfor, og jeg tror heller ikke, at vi Andre, der have haft Velighed til gennem egen Erfarings at iagttage, hvad der er foregaaet, ville stadfæste disse Forudsigelser. Det er jo givet, at den Bestyttelse, som gennem Toldloven ydes visse Varer, som Landets egne Horn tilvirke, netop kommer disse Samfundsklasser tilgode som et Tillæg til deres Arbejdsløn, og jeg kan fuldstændig tiltræde den Anskuelse, som blev udtalt af den høitæredede Finanzminister forleden Dag, da han talte om, at en af de vigtigste Faktorer med Hensyn til Udviklingen af Industrien, og som bestemte Fabrikatets Pris, var Arbejdspriisen hos Befolkningen eller den mere eller mindre lave Dagløn, hvortil man kunde tilveiebringe Arbejdet i de store Fabriker, hvor det var vel bekendt, at Fabriksarbejdsbefolkningen var stillet under saa trykkende og ugunstige Livsvilkkaar som saa andre Steder. Det var en af de væsentligste Faktorer, som var medbestemmende til, at de kunde levere deres Varer til den lave Pris, som kun var mulig i disse Fabriklande. Naar den ærede Minister siger, at han for sit Vedkommende ikke anser det for efterstræbelseværdigt, at vi skulde trykke Arbejdspriisen ned for vore Arbejder i samme Grad som i andre Lande, saa er jeg enig med ham deri, og jeg vil sige, at det er mig umuligt at forstaa, ja, jeg skal ligesom sige, at det irriterer mig at høre, at det er i den fattige Klasses Interesse, at man vil have Toldbestyttelsen affattet. Hvilke Grunde man end har til at ville have denne eller hin Forandring foretaget i Toldtarifen, saa hører man den evige Raaben paa, at det er til den fattige Klasses Bestyttelse, og dertil kan jeg ikke tie stille, thi den er efter min Formening fuldstændig usand. Med de Millioner, som man saa flot rutter igennem Toldnedsettelse, disse 2, 3, 4 Millioner, som man taler om som Bagateller, vilde man kunne udrette store Ting for den fattige Klasse. (Afbrudelse.) Ja, jeg skal dog her gjøre opmærksom paa en Stat, - som jeg gjentagne

Gange har bragt paa Dm tale; den er ogsaa ved denne Leilighed nævnet af andre Talere, efterat jeg ved tidligere Leiligheder har fremdraget og paapeget, hvor trykkende, ubillig og lidet hensigtsvarende den er ogsaa i fiskal Henseende. Det er Bygningsafgiften, men ikke i dens Almindelighed, som en enkelt af de foregaaende Talere omtalte, thi den Bygningsafgift, som hviler paa Kjøbstadsbygninger, kan der fornødtvis ikke være Tale om at hæve; men det er den Bygningsafgift, som blev paalaagt Landhaandværkerne ved Næringsfrihedens Indførelse, da vi foregjøglede Kjøbstæderne, at den skulde yde dem en Bestyttelse overfor Landhaandværkerne. De fremhævede nemlig, at gennem Bygningsstaten befattedes deres Erhverv, medens derimod Landhaandværkerne, som ikke svarede Bygningsstat, ikke havde denne Byrde paa deres Erhverv. Men det var en fuldstændig Illusion, at de derigennem fik nogen Modvægt mod Næringsfriheden. De smaa, fattige Landhaandværkere, som denne Stat rammer, have aldrig været Konkurrenter med Kjøbstadhaandværkerne. Det er en uebliffelig Hjælp paa Stedet til Landbefolkningen, som disse Folk yde; Smaastrædere, Smedkere og Murere, som afhjælpe Diebliffets Behov, kalde en Mur eller lukke Gullet i en Bæg; de ere ikke Konkurrenter til Kjøbstadhaandværkerne, og de true paa ingen Maade disses Erhverv. De ere næsten Allesammen, hvilket jeg veed af min egen personlige Erfaring, da jeg i vidt Maal har haft Velighed til at se det, paa Armødens Rand. (Berntsen: Hvorfor affatter man den saa ikke?) Ja, jeg har altid udtalt mig derfor, men Betingelsen er naturligtvis, at man raader over de fornødne Midler dertil. Denne Stat hviler ikke alene i høi Grad trykkende paa den mest beiddelsesløse Del af Befolkningen, men den er med Hensyn til Opkrævningsen en i allerhøieste Grad uheldig Stat. Hver Gang en Bygning, hvor der ikke tidligere har boet en Haandværker, skal sættes i Bygningsafgift, skal der foretages en Opmaaling af Branddirektøren, og der paaføres ofte derved Statskassen en ligesaa stor Udgift, som hele Statens indbringinger eller forrenter; det er i saa Henseende en meget lidet frugtbar Stat. Men den Lettelse, som man har søgt at give den fattigste Del af Befolkningen, den, der staar paa Grændsen af Fattighuset, og hvorved den gennem Andragender skal konstateres, at de Betingelser ere tilstede, under hvilke den kan faae Fritagelse, medfører for den saa meget Bryderi og Meilighed og ofte Udgifter, idet de fleste Smaafolk, der hverken kunne læse eller skrive, selvfølgelig heller ikke kunne affatte deres An-